X. b. 40.
4066

LIBRARIÆ UNIVERS JAGELL CRACOV

4066

CIMELIA

Philologia

Grammatica latina.

A 4a

Alexandri Gallici: Exercitium secunde partis

Alexandri magistri Johannis de Glogovia.

fragm. finis desid.

Impressum ... ad impensas.... Joannis Haller...
arte... Caspari Hochfeder 1504 (Cracoviae)

(Fragment obejmujący karty: Sign. a - a6 (6 kart);
e - e6 (6 kart) oraz S i S3 (2 karty)
Całe dzieło powinno mieć 105 kart nieliczb.
(Sign. a - s)
Ob. Janozki: Nachricht. IV Theil, pag. 110 Nr. XXVI.

Gram 836

4066

poz. 13

Exercitiũ scđe par-
tis Alexandri mgr̄i
iohis de Glogouia

Cim 4066

Sintaxis commendatio.

Alexandri Gallici quē plurimi

ordinis minoꝝ et sacre pagine professorē excellentissimū cathalogoq; sanctorū inscriptum affirmāt Secūda pars doctrinalis sui de artificiosa dictionū constructione ordine ⁊ regimine cum cōpendiosa elucidatione iunioꝝ institutione p magr̄m Joannem Glogouiensem in vniuersitate florigera Cracouiensi breuiter iu vnum recollecta.

ARtis grāmatice precepta Alexander ille gallicus quem plurimi et despectum ⁊ abijtiendū somniant in secunda parte doctrinalis sui. Artem deniq; regendi construendi ⁊ ordinandi dictionum elegantissime edocuit ex proprietatibusq; rerum et modis essendi vt ex radice precepta ⁊ regulas in diasinthetica obseruandas cōscripsit: vt id quod artis esset ex natura probaretur. Ille enim nature processus a summo deo institutus noscitur vt in terrenis ⁊ celestibus regimen et ordo optimaq; reruz vnio inueniret̄. In numero eñ pondere mensura et ordine omnia constituta diuine tradunt littere ⁊ vbi ordo nō est omne bonum abest. Sic et in arte que naturā imitat̄ vt ille Aristotiles omniū philosophātium princeps secūdo phisicoruz edocuit fieri oportet: vt itaq; incipientiū et iunioꝝ animi i diasinthetice preceptis ⁊ regulis et exercitari edoceriq; possent Ego Magister Jahannes Glogouiensis alme florentissimeq; vniuersitatis Studij Cracouiēsis maioris Collegij artistarū Collegiatus. pro laude dei: gloria: famaq; vniuersitatis nostre et pro iunioꝝ studentum institutione questiones compendiosas cū argumentatōibus in secundaz partem Alexandri Gallici breuiter recolligere institui. Impressum aūt est hoc opus ad impensas optimi humanissimiq; viri domini Johannis Haller Ciuis Cracouiensis viroꝝ doctorū fautoris excellentissimi. Arte aūt solertis viri Caspari Hochfeder. Anno xp̄i Jesu saluatoris currente, 1504. Nunc vero propositum in nomine eiusdem saluatoris eiusq; genitricis Marie virginis dignissime. Feliliter incipio.

Proemium.

CIrca iniciū secunde partis Alexandri Querit̄ p̄mo vtrū sc̄de partis alexandri scientia cuius subiectū est ꝑsoratōis ad aliam relata ad diasintheticā habeat reduci. Pro intellectōe questōis mote

Notādum p̄mo ꝙ questio ista tria querit. Primo querit vtrū noticia sc̄de partis alexādri debet dici scientia. Sc̄do querit vtrū ꝑsoratōis ad aliā relata sit subiectū in sciencia sc̄de partis alexandri. Tercio querit vtrū sciētia sc̄de partis alexandri ꝑtinet ⁊ reduci habeat ad dyasintheticā. Pro ꝑte prima questiōis intelligēda Sciendum postq; alexander in prima ꝑte doctrinalis sui determinauit de his q̄ ad ethymologiā ꝑtinēt iam hic recto ordine determinat de his q̄ pertinēt ad dyasintheticā. In p̄ma eñ parte determinauit de declinatōe noīm ⁊ verboꝝ cōiugatōe Jā in sc̄da ꝑte determinat de regimine ⁊ ꝯstructione quē ordinē seruandū in ꝓemio ꝓmisit cū dixit. Hinc ꝑ posse meo vocū regimē reserabo ⁊c̄. Et hic in p̄ncipio partis sc̄de dicit Hic iubet ordo libri vocū regimē reserari. Diuidit̄ itaq; hec ꝑs sc̄da doctrinalis in duo capitula. Primū est de regimine. Sc̄om de cōstructione Primū incipit ibi. Vult intrāsitio. Sc̄om ibi. Est post p̄dicta cōstructio iure locanda. Rō aūt ordinis quare prius determinat de regimine q̄ʒ de ꝯstructōe est ista Juxta eñ Aristotilē primo methaphisice simpliciora sunt priora cōpositis: cōstat aūt ꝙ regimē ē ꝓprictas dictionū simpliciū: cōstructio aūt est ꝓprietas dictionū adinuicē vnitarū ⁊ iūctaruz recto ergo ordine prius determinat de regimine ⁊ postea de ꝯstructōe. Sequit̄ corollarie ꝙ regimē ad ꝯstructōem habet se vt inferius ad suū superius vt scilicet regimē sit inferius ⁊ ꝯstructio superius. Rō q2 vbicūq; est regimē ibi ē constructio sed nō ecōuerso. Inter adiectiuū eñ ⁊ substātiuū est ꝯstructio vt postea dicet̄: sed inter adiectiuū ⁊ substantiuum non est regimen vt postea probabitur

Notandū secūdo Quia dicitur in titulo questiōis sc̄de partis alexādri scientia. Scientia capitur dupliciter Uno mō ꝓprie ꝑ habitu speculatiuo qui est de rebus a natura cōstantibus quaꝝ natura est principiū ⁊ causa ⁊ sic nō capitur hic sed ph̄ia naturalis sic est scientia que ē de his rebus que ꝓducte ⁊ causate sunt ab ope nature vt sciētia libri de celo est de moto celi. Sciētia libri methauroꝝ ē de pluuia grandine

et terremotu. Rõ aũt huius quare noticia scđe ꝑtis alexandri
nõ est sciẽtia ꝓprie: qꝛ scientia ꝓprie capta est habitus specula-
tiuus vt dicet. vj. ethicoꝝ. sed noticia scđe partis alexandri est
habitus practicus: patꝫ: qꝛ noticia scđe ꝑtis alexandri ẽ de his
rebus que fiũt ꝛ ꝯplentur ꝑ liberã nr̃am voluntatẽ et dependẽt
ab oꝑe nr̃i intellectus vt ꝺ regimine dictionũ ꝛ ꝯstructõnũ. Cõ
ponere aũt dictiões ad regimẽ ꝛ ꝯstructionẽ est opus intellect⁹
dicit em̃ tercio de aĩa Cõponere ꝛ diuidere ẽ scđa oꝑatio intel-
lectus habit⁹ aũt practicus ẽ q̇ est de his reb⁹ q̃ fiũt ꝑ intellectũ
ꝛ liberã nr̃am volũtatẽ. Alio mõ capit scientia cõiter ꝓ habitu
speculatiuo vel practico nõ curãdo an sit de his rebus q̃ ꝯstant
ab oꝑe nature vl' ab oꝑe intellect⁹ nr̃i ꝛ sic oĩs notitia ṽa dr̃ sci-
entia: et isto mõ capit hic. Sequit corollarie ꝙ originalit regi
men ꝛ ꝯstructio est a re ꝛ mõis essendi lꝫ ꝯpletiue sit ab ĩtellectu
patꝫ pria ꝑs qꝛ regimẽ ꝛ ꝯstructio orit ex ꝓportõe modoꝝ ꝭcan
di vt postea dicet: mõi aũt ꝭcandi causant ex mõis intelligẽdi
sꝫ mõi intelligẽdi a modis essendi ꝗ a prio ad vltimũ regimẽ et
cõstructio mediate ꝛ remote causant a mõis essendi. Scđa ꝑs
ꝑtꝫ qꝛ intellect⁹ ẽ causa efficiẽs ꝛ extrinseca regimis ꝛ ꝯstructõis
Notãdũ t'cio. (vniẽs vnũ ꝯstructibile cũ altero
Pro scđa ꝑte questiõis intelligẽda.
Qꝛ ꝑsoratiõis ꝯsiderat dupl'r Uno mõ absolute q̇ ad ei⁹ modũ
ꝭcandi essentialẽ ꝛ accñtalẽ nõ in habitudine ꝛ in respctũ ad al
terã dcõem cũ qua cõstituit regimẽ vl' cõstructõem ꝛ isto mõ ꝑs-
orõis ꝑtinet ad ethymologiã. Jn sciencia em̃ donati q̇ est ethy
mologie ꝯsideratõis sbiectũ est ꝑsorõis ꝯsiderata ad ei⁹ moduꝫ
ꝭcandi absolute. Alio mõ ꝑsorõis ꝯsiderat in respectu ꝛ habitu
dine ad aliã dcõem cũ q̃ ꝯstituit regimẽ ꝛ cõstructiõeꝫ ꝛ isto mõ
ꝯsiderat hic ꝛ ĩ dyasinthetica ꝛ sic hic assignat ꝓ sbiecto. Se-
quit corollarie ꝙ diuerse scientie pñt ꝯsiderare idẽ subiectũ ma
teriale sꝫ nõ formale. Rõ qꝛ sciẽtie nõ distinguũt penes sbiecta
materialia sed formalia. mõ rõ materie ẽ cõuenire. Rõ aũt for-
me ẽ separe et distinguẽ. Sequit corollarie scđo ꝙ aliter deter-
minat de ꝑteorõis in sciẽtia donati ꝛ aliter hic in sciẽtia secũde
ꝑtis alexãdri pꝫ qꝛ in scientia donati determinat de ꝑteorõnis
absolute q̇ ad eius modũ ꝭcandi: sed hic in sciẽtia scđe partꝭ de
Notãdũ q̃rto (terminat ꝺ ꝑteorõis relata ad aliã
ꝛ vltimo ꝓ tercia ꝑte q̃stiõis intelli-
genda q̃ querit Utꝝ sciẽtia scđe ꝑtis alexãdri habeat reduci ad
dyasinthetricã. Notandũ ꝙ dyasinthetica ẽ etiaꝫ ꝑs g̃matice et

describit sic dyasinthetica ẽ ꝑs grãmatice artificialẽ ꝛ cõgruaꝫ
cõpositiõem dcõnũ ostdẽs vt ex eis fiat orõ ꝯgrua ꝛ ꝑfecta scđꝫ
regulas deputatas: hãc aũt ꝑtem grãmatice originaliter ponit
priscian⁹ prio ꝛ scđo minorꝭ Alexander aũt ob rogatũ quorũdã
qđ prisciã⁹ ꝓsaice edidit ipe metrice in vnũ collegit: dicit aũt
dyasinthetica a dya in greco. ꝛ qꝛ dya in greco duo ꝭcat ꝗ etiaꝫ
h̊ vocabulũ dyasinthetica duplicẽ hꝫ interꝑtatõem dia em̃ cuꝫ
scribit ꝑ i latinũ tũc valet tm̃ sic de: ꝗ diasinthetica tũc dicit a
dia qđ est de ꝛ sin qđ est con ꝛ thesis cõpositio quasi scientia de
cõpositõe suppositi ꝛ appositi q̃ est ꝑ̃ncipalis ꝯstructio in grãma
tica. Scribit aũt scđo dya ꝑ grecũ y ꝛ sic dya valet tm̃ sic duo
ꝛ sic dyasinthetica dicit a dya qđ ẽ duo et sinthesis ꝯstructio q̃
si sciẽtia de cõstructõe duoꝝ scꝫ suppositi cũ apposito. Sequitur
corollarie ꝙ ꝑ̃ncipalis ꝯstructio in grãmatica ẽ ꝯstructio supposi
ti cũ apposito patꝫ qꝛ sicut est in natura sic ẽ in arte. dicit em̃ scđo
ꝑ̃hicoꝝ ars imitat naturã sed in natura ꝑ̃ncipalis cõpositio ẽ ex
materia ꝛ forma dicit em̃. 9. methice ꝛ scđo de aĩa ex materia ꝛ
forma fit vnũ ꝑ se ꝗ etiã ĩ arte ꝑ̃ncipal' ꝯpositio ꝛ ꝯstructio fit ex
supposito qđ hꝫ ꝓportõeꝫ materie ꝛ ex apposito qđ habꝫ ꝓporti-
Jstis notabilib⁹ sic (onẽ em̃ ꝛ rõem forme.
stãtibus ẽ cõclusio respõ
salis ista. Scđe ꝑtis alexandri scĩa cuius subiectũ ẽ ꝑsorõis ad
aliã relata reduci hꝫ ad diasintheticã. Ueritas huius ꝯclõis ꝓ
ꝑ̃ma ꝑte scꝫ ꝙ noticia scđe ꝑtis alex. sit scĩa ꝛ h̊ capiendo sciam
cõiter ꝓbat sic. Oĩs noticia ṽa certa ꝛ euidẽs eoꝝ q̃ in ipa tra-
dunt ẽ scĩa sed noticia scđe ꝑtis alex. ẽ noticia certa vera ꝛ eui
dẽs eoꝝ q̃ tradũt in scĩa scđe ꝑtis alex: ꝗ noticia scđe ꝑtꝭ alex. ẽ
scĩa Maior pꝫ ex scđo notabili. Minor pꝫ ex ꝓcessu autoris vñ
dr̃ prio posterioꝝ Scĩa ẽ veroꝝ eternoꝝ ꝛ impossibilit se alit ha-
bentiũ. Ueritas aũt ꝯclõnis ꝓ scđa ꝑte scꝫ ꝙ ꝑsorõis relata ad
aliã sit subiectũ scđe ꝑtis alex. ꝓbat. Jllđ est subiectũ alicuius
scie qđ ẽ ꝑ̃mũ in illa scĩa ꝛ sb cui⁹ rõe formali oĩa in scĩa ꝯsiderãt
tali ꝛ qđ ad oĩa hñt attributõeꝫ sed in noticia scđe ꝑtis alex: ꝑs-
orõis relata ad aliã ẽ primũ ꝛ sb cui⁹ rõe formali oĩa ꝯsiderãtur ꝛ
ad qđ oĩa reducũt in ista scĩa ꝯsiderata ꝗ ꝑsorõis relata ad aliã
ẽ sbiectũ scđe ꝑtis alex. Maior pꝫ ex ꝯditionibus subiecti vt pꝫ
prio posterioꝝ. Minor pꝫ qꝛ oĩa reducũt ad ꝑtemorõis q̃ hic ꝯsi
derant. Ueritas tercie ꝑtis ꝯclõis scꝫ ꝙ noticia scđe ꝑtis alex:
ꝑtinet ad diasintheticã. Probat diasithetica determiat de cõ
positõe artificiali ꝛ ꝯgrua dcõnũ sed in scĩa scđe ꝑtis alex. deter

minaꝛ de regimie ꝛ ꝯstructõe q̄ oriūꝛ ex ꝯgrua ꝛ artificiali ꝯpositõe dcõnū adinuicē vt postea ꝓbabiꝛ: ꝯcludiꝛ ḡ ꝙ scīa scd̕e ptꝭ alex. ptinet ad diasinthetica. Maioꝛ patet ex notabili quarto et vltimo. Minoꝛ ꝓbaꝛ in questiõe sequenti pꝫ ḡ veritas ꝯclõnis.

Arguitꝛ pͥmo Scd̕e ptis alexādri noticia nõ ē scīa ḡ ꝯclusio ꝓ pͥa pte falsa ꝓbaꝛ aūs. Ois scīa est eoꝝ q̄ ꝯstant a natura ꝛ ope nature sꝫ noticia scd̕e ptis alex: ē de his q̄ fabricaꝛ p intellctm̄ nr̄m ḡ noticia scd̕e ptis alex. n̄ est scīa. Maioꝛ qꝛ scīa est de rebꝰ naturalibꝰ quaꝝ pͥncipiū est natura vt ꝓbaꝛ .6. ethicoꝝ. Minoꝛ qꝛ noticia scd̕e ptis alex. ē de regimie ꝛ ꝯstructiõe mõ regimē ꝛ ꝯstructio depēdent ab intellcū nr̄o Intellectus em̄ nr̄ ē causa extrinseca efficiēs regimīs ꝛ ꝯstructõis vt patebit inferiꝰ Dico veꝝ argumētū ꝯcludit ꝙ scīa ꝓpͥe sumpta ē de rebus a natura ꝯstantibus mõ scīa scd̕e ptꝭ alex. n̄ ē scīa ꝓpͥe sumpta sed cõiter vt ꝓbatū ē supius

Arꝛ scd̕o Noticia scd̕e ptis alex. n̄ ē scīa ꝓbaꝛ sic. Ois scīa ē necessarioꝝ sed noticia scd̕e ptis alex. ē ꝯtingenciū ḡ noticia scd̕e ptis alex. n̄ ē sciā. Maioꝛ ē aristotelis pͥo posterioꝝ. Minoꝛ pꝫ qꝛ noticia scd̕e ptꝭ alex. est de regimie ꝛ cõstructõe mõ regime ꝛ ꝯstructio sunt res ꝯtingētes qꝛ pn̄t esse ꝛ nõ esse. Dico veꝝ argumētum ꝯcludit ꝙ regimē et ꝯstructio ꝭm se considerata absolute sunt res contingētes sed inq̄ꝫtū resoluūꝛ ꝛ reducūꝛ in modos essendi reꝝ a quibus originaliꝛ causanꝛ necessitatē hn̄t. dcm̄ em̄ est aū ꝙ regimē ꝛ ꝯstructio oriūꝛ a ꝓportiõe modoꝝ ꝭcandi. mõi ꝭcandi accipiūꝛ a mõis intelligēdi. mõi intelligēdi a mõis essendi. cõstat aūt ꝙ mõi essendi reꝝ sunt necessarij. ex quo de ipsis est scīa ꝛ naturalis philosophia.

Arꝛ t̕cio Noticia scd̕e ptis alex. n̄ ē scīa ꝓbaꝛ sic. de vicijs ꝛ incõgruitatibꝰ n̄ ē scīa sed noticia scd̕e ptis alex. ē de vicijs ꝛ incõgruitatibꝰ ḡ noticia scd̕e ptis alex. nõ ē scīa. Maioꝛ qꝛ scīa excludit ꝛ extirpat vicia: scīa em̄ ē hītus cõclusiõis scite artificialiꝛ ꝛ recte demõstrate vt ꝓbaꝛ .60. ethicoꝝ vbi aūt est viciū ꝛ incõgruitas n̄ ē aliq̄d recte ꝛ artificialiꝛ demõstratū. Minoꝛ qꝛ noticia scd̕e ptis alexan. ē de figuris ꝯstructõis mõ figure ꝯstructõis includūt aliq̄d viciū. silr̄ noticia scd̕e ptis alex. ē de impedimētis vt postea ī fine patebit. Dico ꝙ veꝝ argumētū ꝯcludit ꝙ noticia scd̕e ptis alex: ē de vicijs ꝛ incõgruitatibus nõ q̄dem pͥncipaliꝛ ꝛ pͥmarie sꝫ potiꝰ secūdario ꝛ minus principaliꝛ. dr̄ em̄ pͥo de aīa eadē scīa ē recti ꝛ obliqui. ꝛ sexto topicoꝝ eadē ē disciplina oppositoꝝ hītus ꝛ pͥuatõis Et sic noticia scd̕e ptis alexan. ē de vicijs vt meliꝰ cognosceretꝛ ꝯgruitas (malum enim non euitatur nisi cognitum:

Arꝛ q̄rto Parsoꝛõis n̄ ē subiectū in scīa scd̕e ptis alex. ḡ scd̕a ps ꝯclõnis nõ valꝫ ꝓbaꝛ aūs: nullū sbiectū debꝫ excedere limites sꝫ psoꝛõis excedit limites igiꝛ n̄ ē sbiectū h̄. Maioꝛ pꝫ ex diffinitõe subiecti ꝛ pͥo posterioꝝ dr̄ ꝙ q̄libet scīa hꝫ ꝓpͥuꝫ sbiectū. Minoꝛ pꝫ in ethimologia etiā cõsideraꝛ de pteoꝛatõis scīa em̄ donati ptinet ad ethimologiā mõ in scīa donati psoꝛõnis est subiectū. Dico veꝝ argumētū ꝯcludit ꝙ ī ethimologia etiā ꝯsideraꝛ de pteoꝛõis n̄ tn̄ eodē mõ sicut h̄ qꝛ ī ethimologia determiaꝛ de pteoꝛõis absolute q̄ ad eius modos ꝭcandi absolute sꝫ h̄ determiaꝛ de pteoꝛõis in hītudine ꝛ ī respectu ad aliud (cū q̄ ꝯstituit oꝛõem ꝯgruā et perfectam.

Arꝛ quinto Parsoꝛõis relata ad aliā nõ est hic subiectū igiꝛ. ꝓbaꝛ aūs psoꝛõis regibilis ꝛ ꝯstructibilꝛ ē hic sbiectū ḡ nõ psoꝛõis relata ad aliā. Tenet ꝯn̄a qꝛ eiusdē scīe ē tm̄ vnū subiectū pͥo posterioꝝ. Minoꝛ ē iohis mõachi ī scripto suo super scd̕a pte alex. Dico veꝝ argumentū concludit ꝙ eiusdē scīe pn̄t esse pl̕a subiecta ꝯuertibilia q̄liter ē in ꝓposito qꝛ ideꝫ est dicere psoꝛõis relata ad aliā ꝛ psoꝛatõis regibilꝛ ꝛ ꝯstructibilꝛ mõ aristo. pͥo posterioꝝ vult ꝙ eiusdē scīe nõ pn̄t esse pl̕a subiecta nõ cõ(uertibilia ꝛ desperata.

Arꝛ sexto Parsoꝛõis adhuc n̄ ē subiectū in scīa scd̕e ptis alex. ꝓbaꝛ. oīe subiectū scīe debet esse q̄d vnū ꝛ simplex sꝫ psoꝛatõis relata ad aliā nõ est q̄d vnū ꝛ simplex ḡ. Maioꝛ ē aristꝭ. pͥo posterioꝝ ꝛ pꝫ qꝛ subiectū scīe debet esse intelligibile pͥo posterioꝝ sꝫ q̄cq̄d intelligiꝛ sub rõe vnius intelligiꝛ .4. methꝭice ḡ subiectū scīe debet esse q̄d vnū. Minoꝛ qꝛ ē ꝯplexū ꝛ cõpositū mõ complexū ꝛ cõpositū nõ est q̄d simplex. Dico verū argumentū cõcludit ꝙ subiectū scīe scd̕e ptis alex. ē ꝯplexū q̄ ad vocē nõ tn̄ q̄ ad cõceptuꝫ ꝓpter em̄ penuriā ꝛ defectū vocabuloꝝ sepiꝰ ꝯplexū po(nimꝰ ꝓ incõplexo ꝛ sic ꝯtingit ī ꝓposito.

Arꝛ septio Parsoꝛõis relata ad aliā nõ ē hic subiectū ꝓbaꝛ. vnio vnius ptis cū alia est hic subiectū ḡ. Tenet ꝯn̄a. qꝛ eiusdē scīe ē vnū subiectū. aūs ꝓbaꝛ. vnio ē pͥmuꝫ q̄d queriꝛ in ista scīa ꝛ oīa q̄ hic doceꝛ in noticia scd̕e ptis alex. reducūtur ꝛ fiūt ꝓpter vnionē vniꝰ ptis cū alia ꝛ ḡ vnio vnius ptis cū alia est h̄ subiectū. Tenet ꝯn̄a ex aristo. pͥo posterioꝝ qꝛ subiectū in scīa dꝫ esse pͥmū q̄d in sciā queriꝛ ꝛ oīa dn̄t reduci ad subiectū. Dico veꝝ argumētū ꝯcludit ꝙ vnio vnius ptis cū alia ē h̄ sub

lectū loquēdo de subiecto formalit̄ et abstractiue. loquēdo aūt de sbiecto ɔcretiue ꝛ materialit̄ tūc ē ꝑs orōis relata ad aliā. mō qꝛ nr̄a cognitio incipit a concretis ꝛ sensatis. rectius ꝛ ɔuenientius ꝑs orōis relata ad aliā assignat̄ ꝓ subiecto q̄ꝫ vnio vni⁹ ꝑtis cū alia lꝫ vtraqꝫ p̄t fieri. Abstractū eīm ꝛ cōcretū ꝯcāt idē formalit̄.

Ad octauo et vltimo. Noticia scd̄e ꝑtis alex. n̄ ptinet ad diasintheticā ꝗ tercia ps ɔclōis est falsa. ꝓbat̄ añs Noticia scd̄e ꝑtis alex. pertinet ad p̄hiam naturalē mō p̄hia natural' n̄ ē diasinthetica ꝓbat̄ añs. qꝛ ī scd̄a ꝑte alex. dant̄ regule quō dcō ꝯcans vnā rē regit dcōem ꝯcantem aliā rem vt dicēdo Dcō ꝯcans causam regit gtm̄ ꝯcantē effectū mō cognitio cāe ꝛ effect⁹ ptinet ad p̄hiam naturalē vt p̄tꝫ scd̄o p̄hicorꝫ. Dico verꝫ argumētū ɔcluderet si noticia scd̄e ꝑtis esset absolute ꝛ p̄ncipalit̄ de rebus mō scia scd̄e ꝑtis alex. ē de rebus ex ɔsequēti ꝛ minus p̄ncipalit̄. est eīm p̄rio de dcōibus ꝛ ɔstructibilib⁹ quorꝫ vnū regit et ɔstruit̄ cū alio lꝫ illa ɔstructibilia ꝯcēt res ꝓxime. ꝗ scia scd̄e ꝑtis alex. est de cōstructibilib⁹ remote tm̄ de rebus ꝛ mōis essendi quibus regimen ꝛ ɔstructio causant̄ sicut a causa mediata et remota vt patebit in questione sequēti.

Utrū regimē grāmaticale qđ ex ꝓportiōe modorꝫ ꝯcandi orit̄. Cōueniēt̄ diffiniat̄ ꝛ in regimē actiuū ꝛ passiuū diuidat̄. Pro intellectōe q̄stiōis mote

Notādū ē p̄mo q̄ questio ista tria q̄rit. P̄rio querit vtrꝫ regimen grāmaticale oriat̄ ex ꝓportiōe modorꝫ ꝯcandi Scd̄o querit vtrū diffinitō regimis grāmatical' sit bn̄ assignata. Tercio querit vtrꝫ diuisio regimis grāmatical' in regimē actiuū ꝛ passiuū sit bene assignata Pro intellectōe p̄rie ꝑtis q̄stiōis in qua querit̄ vtrū regimē grāmaticale oriat̄ ex ꝓportiōe modorꝫ ꝯcandi. Notandum q̄ mōi ꝯcandi sunt duplices scꝫ eēnciales ꝛ accidētales Modus ꝯcandi eēncialis ē q̄ est de eēncia alicui⁹ ꝑtis orōis ꝛ sine q̄ ꝑs orōis nō p̄t ɔstitui vt significare ꝑ modū entis ꝛ determiate apprehēsiōis ē mod⁹ ꝯcādi eēncialis nōis nomē eīm nō p̄t esse sine isto mō ꝯcandi. Dicit̄ eīm septio methice. nūq̄ꝫ res est sine sua eēncia. Et tal' modus ꝯcandi essencial' ē duplex material' siue gn̄alis ꝛ formal' siue special'. Gn̄alis siue materialis ē q̄ in plurib⁹ ꝑtibus repit̄ q̄ꝫ in vna vt significare ꝑ modū entis vel sub̄e repitur in nōie ꝛ etiā in ꝓnōie et ꝗ modus ꝯcandi material' siue gn̄alis dr̄. Sꝫ mod⁹ ꝯcandi sp̄ealis siue formalis ē q̄ est de eēntia ꝑtis sed solū repitur in vna ꝑte ꝛ ꝑ hūc vna ꝑs orōis distinguit̄ ab alia vt si-

gnificare ꝑ modū determiate apprehēsiōis ē mod⁹ ꝯcandi formalis nōis. Iste eīm mod⁹ ꝯcandi solū repitur in nōie ꝛ ꝑ ip̄m nomē distinguit̄ ab alijs septē ꝑtibus orōis. Mod⁹ aūt ꝯcandi accidētalis ē q̄ n̄ ē de eēntia ꝑtis sꝫ ex eēntiam ꝛ intellectum ꝑtis. Nullū eīm accidēs ē de eēntia rei. Et talis modus ꝯcandi ē duplex scꝫ absolut⁹ ꝛ respectiuus. Absolutus ē q̄ variato n̄ variat̄ ɔgruitas vt est qualitas figura siue eīm dico hō currit siue iohēs currit sꝑ orō ē ɔgrua ꝛ tm̄ h̄ nō variat̄ ɔgruitas. Sꝫ mod⁹ ꝯcandi respectiuus ē q̄ variato variat̄ ɔgruitas vt ē numer⁹ ꝑsona h̄ eīm est ɔgrua hō currit: sꝫ h̄ est īcōgrua hoīes currit q̄ h̄ variat̄ nūerus. Ad regimē itaqꝫ grāmaticale requirit̄ ꝓportō modorꝫ ꝯcandi n̄ quorūlibꝫ sed actiuorꝫ ꝛ maxime accn̄taliū respectiorū vt eīm postea dicet̄ mōi ꝯcandi sunt cā efficiēs itrinseca regimis

Notādū scd̄o. vt melius intelligat̄ (grāmaticalis p̄ma ꝑs questiōis mote q̄uo scꝫ regimē grāmaticale orit̄ ex ꝓportōe modorꝫ ꝯcandi dictōis regentis et recte. Notandū ē q̄ ad dictōem regentē requirūt̄ due ɔditiones similit̄ ad dcōem rectam etiā requirūt̄ due et cū iste cōditiones adinuicē ꝓportionāt̄ inter dictōem regentē et rectā tūc fit regimē. Prima cōditio requisita ad dcōem regentē est q̄ dcō regēs ꝯcat depēdentiā sic q̄ habeat modū ꝯcandi cōem ꝛ cōfusum terminabilē ꝛ specificabilē ꝑ dcōem rectā vt cū dico filius petri hec dcō regēs filius ꝯcat dependētiā ꝛ confuse que ɔfusio limitat̄ ꝛ specificat̄ ꝑ dctōeꝫ rectā cū eīm dico filius petri certū ē q̄ sermo fit nō de omni filio sed tm̄ petri. Scd̄a ɔditio requisita ex ꝑte dictiōis regētis est q̄ dictio regēs habeat ꝑtātem cogēdi et limitādi dcōem rectā ad certū casum ꝛ determinatū: dcō eīm regēs libera est vagari et trāsire ꝑ oēs casus suos sed dcō recta stringit̄ ꝛ artat̄ ad certū casum. Sequit̄ corollarie p̄mo q̄ duo requirūtur ad dcōem regentē. primū depēdentia dcōis regentis Scd̄m ꝑtātas suꝑaddita depēdentie q̄ mediante dcō regens limitat dctōnem rectā ad certū casum. Sequit̄ corollarie scd̄o q̄ nōia ꝓꝑia vt sic nō regūt. Rō qꝛ nōia ꝓꝑia ꝯcant certe et determinate ꝛ nō dependēter. Sequit̄ corollarie tercio q̄ ꝓnomina vt sic ꝓꝑia virtute tenta nō regūt. Rō qꝛ ꝓnōia nō p̄nt regere nisi vt ponūt̄ in demōstratōe vel relatōe certa mō tunc nō ꝯcāt depēdentiā vn̄ bn̄ dixit flourista tm̄ ꝓnomē regit̄ ꝓꝑiū q̄ꝫ nomē Si sunt p̄dicta ꝓꝑia v̄tute retenta: de isto melius dicet̄ inferi⁹. Sequit̄ corollarie quarto q̄ adiectiuū nō regit substantiuū. Rō q̄ adiectiuū nō p̄t artare ꝛ limitare substātiuū ad

cert͞u casum simili͞t adiectiu͞u n͞o exigit subst͞atiu͞u in certo casu
sed in quolibz. Dc͞o a͞ut reg͞es exigit dc͞oem rect͞a in certo casu
ꝛ limitat dc͞onem rect͞a ad stand͞u in certo casu. Sequi͞t corol-
larie quinto ꝙ c͞oiunctio n͞o regit qꝛ c͞oiunctio n͞o hꝫ pt͞atem co-
gendi dc͞oeꝫ rect͞a ad cert͞u casum sed indifferenter p͞ot ꝯiung͞e
dict͞ones sub q̄libet casu vt homo ꝛ asinus curr͞ut in noi͞atiuo:
homi͞s ꝛ asini interest laborare in gt͞o ꝛ sic similiter i alijs casibꝰ
Ad dc͞oem eti͞a rect͞a requir͞utur due ꝯdit͞ones ꝓportionabiles
duobꝰ p̄dictis modis circa dict͞oeꝫ regent͞e exp̄ssis. Prima c͞o-
ditio requisita ad dc͞oem rect͞a ͞e ꝙ dc͞o recta apta nata sit termi
nare depend͞eti͞a importat͞a ꝛ significat͞a ꝑ dc͞oem regent͞e ꝛ hec
c͞oditio ꝓportiona͞t p͞rie c͞oditioni requisite ex parte dct͞onis re-
g͞etis scꝫ dependentie. Sc͞da c͞oditio requisita ad dc͞oem rect͞a
est ꝙ dc͞o recta apta nata sit stare sub isto certo casu qu͞e dc͞o re-
g͞es req̄rit ꝛ h̄ ꝯditio ꝓportiona͞t sc͞de ꝯdit͞oi r̄q̄site ex ꝑte dc͞ois
reg͞etis.s.pt͞ati limit͞adi ꝛ cog͞edi. Seq̄͞t corol.p̄mo ꝙ vn͞u ꝟb͞u n͞
r͞egit alid. R͞o qꝛ vn͞u ꝟb͞u n͞ p̄t teri͞are dep͞ed͞eti͞a altiꝰ imo q̄dlibꝫ
eoꝝ r͞t dep͞ed͞eti͞a: ꝟb͞u eti͞a r͞t act͞u ꝛ acc͞n͞s.o͞e a͞t acc͞n͞s dep͞edet
ad aliud. Seq̄͞t corolla.sc͞do ꝙ sol͞u ꝑs casualis r͞gi͞t. R͞o qꝛ dc͞o
recta dꝫ stare s͞b certo casu: casus a͞ut sol͞u accidit ꝑtibꝰ casuali-
bus. Seq̄͞t corol.t͞cio ꝙ ꝑtes indecli͞abiles vt sic n͞ reg͞u͞t. R͞o qꝛ
n͞o p̄n͞t stare s͞b certo casu: qꝛ casus n͞ accidt ꝑtibꝰ i͞decli͞abilibus
Seq̄͞t corollarie q̄rto ꝙ i ista leg͞e ͞e ag͞e legere ꝛagere n͞ r͞g͞ut in-
q̄nt͞u ꝟba sꝫ inq̄nt͞u pon͞u͞t loco sui nt͞i ꝟbal' p̄dicta e͞m o͞ro valꝫ
t͞m lectio est actio simil͞r d͞om ͞e de ista: diu ͞e ꝙ rex venit h̄ aduer-
bi͞u diu n͞o regi͞t r͞oe sui sꝫ nt͞i inclusi: qꝛ h̄ m͞o vꝫ t͞m diuturn͞u t͞ps
͞e ꝙ rex venit. Seq̄͞t corol. q̄nto ꝙ r͞gim͞e g̅matical͞e tr͞aslat͞u ͞e ͞d
r͞gimi͞e reali ꝛ ͞e silitudo in͞t regim͞e reale ꝛ g̅maticale. R͞o qꝛ sic i
regimi͞e reali ꝛ maxi͞e politico oporꝫ ꝙ reg͞es h͞eat pt͞at͞e cog͞edi
et ordin͞adi ꝛ gubern͞adi ip͞m rect͞u: oporꝫ sil͞r ꝙ ip͞m rect͞u h͞eat
promptitudin͞e ꝛ disp͞oem obedi͞edi: d͞r e͞m.2.de a͞ia actꝰ actioꝝ
sunt i pati͞ete b͞n p̄dispositio: sic sil͞r fit i regimi͞e g̅maticali: vt e͞st
declarat͞u: patꝫ g̊ q̄ modi et q̄ ꝓprietates requir͞u͞t ad regimen
gr͞amaticale t͞a ex ꝑte dc͞onis regentis q̄ꝫ ex ꝑte dc͞onis recte.

Notād͞u t͞cio. Pro sc͞da ꝑte q̄stionis itellig͞ed͞a scꝫ
qu͞o regim͞e gr͞amaticale h͞eat diffini
ri: N͞ond͞u r͞gim͞e gr͞amaticale s͞m int͞et͞oem pe. helie ꝯm͞etatoris
p̄sci͞ai describi͞t sic. Regim͞e ͞e debita casus collatio: q̄ diffinitio
intelligi͞t sic. regim͞e gr͞amaticale ͞e collatio id ͞e ap͞po vl' additio
debiti id ͞e ꝓportionati casus scꝫ recti scꝫ ad dc͞oem regent͞e vt h̄

h͞o currit. Seq̄͞t corol.p̄mo ꝙ h̄ n͞ ͞e r͞gim͞e ho͞is currit. R͞o qꝛ n͞ ͞e
ap͞po debiti ꝛ ꝓportionati casus recti ad dc͞on͞e r͞gent͞e: ꝟb͞u e͞m
ꝑsonale n͞o req̄rit obliqu͞u ꝓ supposito sꝫ nt͞m. C͞oi͞t a͞ut regimen
gr͞amaticale d͞scribi͞t sic. Regim͞e ͞e apta ꝛ r͞onal' collat͞o dc͞onis
casual' recte formal͞r vl' ꝟtual͞r ad ali͞a dc͞oneꝫ scꝫ regent͞e ad st͞a-
dum s͞b certa h͞itudine casuali sic ꝙ n͞ s͞b q̄lbꝫ alia c͞u iuuamine
intellectꝰ vt fiat o͞ro ꝯgrua ꝛ ꝑfecta. Que diff͞o regimi͞s p̄dc͞a est
causalis eo ꝙ da͞t ꝑ q̄tuor g͞na causaꝝ t͞uc a͞t res ꝑfecte scitur et
cognosci͞t q͞n eiꝰ c͞ae sciun͞t vn͞ d͞r p̄mo posterioꝝ scire ͞e r͞e ꝑ c͞as
cognosc͞e ꝛ p̄mo phisicoꝝ d͞r t͞uc vn͞uquodq̄ꝫ arbitramur scire c͞u
c͞as eiꝰ cognoscimꝰ. C͞a for͞alis t͞agi͞t c͞u d͞r apta ꝛ r͞onalis id est
ꝯueni͞es ꝛ ꝯgrua collatio. Material' t͞agi͞t c͞u d͞r dc͞onis casual'
recte: ad ali͞a dc͞on͞e.s.dc͞on͞e reg͞et͞e. C͞a effiti͞es t͞agi͞t c͞u dꝛ c͞u iu
uamine intellectꝰ Final' t͞agi͞t c͞u dꝛ vt fiat o͞ro ꝯgrua ꝛ ꝑfecta q̄
ꝑticule q̄tuor ꝓbab͞u͞t i n͞obili vltio. D͞r a͞t not͞a͞t i diff͞oe r͞gimis
ꝙ dc͞o recta aliq͞n poni͞t fomal͞r ꝛ exp̄sse vt h͞o currit aliq͞n ꝟtual͞r
ꝛ iplicite vt legere ͞e ag͞e i q̄ leg͞e n͞ regi͞t r͞oe sui sꝫ r͞oe nt͞i iclusi vt
declarat͞u ͞e i q̄rto corollario circa n͞obile sc͞dm. N͞ond͞u ͞e etiam
vt intelliga͞t t͞cia ꝑs q̄stionis q̄ fuit de diuisione regimi͞s gr͞ama
ticalis. Sci͞m Regim͞e gr͞amaticale ͞e duplex scꝫ actiu͞u ꝛ passi-
uum. Actiu͞u vt c͞oi͞t dꝛ ͞e dc͞o reg͞es. Meliꝰ dica͞t ꝙ regim͞e acti
uum ͞e h͞itudo dc͞onis regentis ad dc͞onem rect͞a ꝛ ꝯuenit g͞nali͞t
sept͞e ꝑtibꝰ c͞oi͞t loqu͞edo de regimi͞e: noi vt filiꝰ fortis: ꝓnoi vt h̄
volucr͞u: ꝟbo vt h͞o currit: aduerbio vt vbic͞uq̄ꝫ locoꝝ: ꝑticipio
vt leg͞es lect͞oem: p̄p͞oni vt ad patr͞e: interiect͞oi vt heu mihi. Re
gim͞e a͞t passiu͞u vt c͞oi͞t d͞r ͞e dc͞o recta. Meliꝰ dica͞t ꝙ r͞gim͞e pas
siu͞u ͞e h͞itudo dc͞onis recte ad dc͞oem reg͞et͞e: ꝛ ꝯuenit t͞m ꝑtibus
casualibꝰ qꝛ vt dc͞m ͞e ad dc͞oneꝫ rect͞a r͞q̄ri͞t ꝙ apta nata sit stare
i certo casu r͞esp͞ctu dc͞ois reg͞etis: m͞o t͞m tres s͞t ꝑtes ca͞uales exe͞m
de no͞ie h͞o currit de ꝓno͞ie iste venit de ꝑticipio leg͞es scribit.

Notād͞u q̄rto ꝛ vltimo Pro me-
liori itellig͞etia sc͞de diffinit͞ois regimi͞s. Sci͞m vt dc͞m ͞e ꝙ in ista
diffinit͞oe t͞ag͞u͞t q̄tuor c͞ae r͞gimi͞s. C͞a material' tacta fuit c͞u di-
ceba͞t dc͞onis casual' recte ꝛc. Dc͞o e͞m reg͞es ꝛ recta materialiter
reintegr͞at q͞d ꝓba͞t sic. Ill͞d ͞e c͞a material' regimi͞s ex q̄ regimen
material͞r ꝯponi͞t et ꝯstitui͞t sꝫ regim͞e gr͞amaticale material͞r ex
dc͞oe r͞g͞ete ꝛ recta ꝯstitui͞t g̊ dc͞o reg͞es ꝛ recta s͞t c͞a material' r͞gi
minis. Maior ͞e aristo. p̄mo ph͞icoꝝ. Materia ͞e ex q̄ aliquid fit.
Minor patet qꝛ h̄ h͞o currit est regim͞e n͞o alia r͞one nisi qꝛ dictio

regens scz currit et ocõ recta scz hõ hñt sc vt materia regiminis
Causa ꝟo formal' regimis tãgebat cũ dictũ ẽ in diffinitiõe apta
et rõnalis collatio. Apta em̃ et ꝯueniẽs appõ ocõnis regẽti ad
rectã ẽ causa formalis regimis: ꝓbat sic. Illud ẽ cã formalis rei
ꝑ qd res hȝ esse formalr sed regimẽ grãmaticale hȝ esse formalit
ꝑ aptã ⁊ rõnalem collatõnem ocõnis regẽtis ad ocõnem rectã
igit apta ⁊ rõnalis collatio ẽ causa forãlis regiminis. Maior qꝛ
forma ẽ q̃ dat esse rei. Minor ẽ nota qꝛ si nõ esset apta ⁊ rõnalis
appõ ocõnis regẽtis ad rectã nũq̃ȝ esset regimẽ. Cã aũt efficiens
regimis tãgebat in diffõne cũ dicebat Cũ iuuamie itellectus.
Nõndum ꝙ cã efficiẽs regimis ẽ duplex quedã intrinseca ⁊ que
dam extrinseca. Intrinsice cãe regimis sunt mõi ẞcandi quorũ
ꝓportio reqrit int ocõnẽ regentẽ et rectã dicũt aũt mõi ẞcandi
cause ipi⁹ regimis ꝓ tãto qꝛ ꝑparãt et disponũt ipas ocões ad
regimẽ qd postea ꝑ intellectũ ꝯplet ⁊ ꝑficit: ⁊ dicũt intrinsece ꝓ
tãto qꝛ sunt intra ocões et ĩ ocõnib⁹ q̃ꝝ sunt mõi ẞcãdi oĩs em̃
ꝓprietas ẽ in illo cui⁹ ẽ ꝓpetas mõ mõi ẞcandi sunt ꝓprietates
ocõnũ ⁊ ptiũ. Cã aũt efficiẽs extrinseca regimis ẽ intellect⁹ hu-
manus q̃ ocõnẽ regentẽ ⁊ rectã dispositas ꝑ mõs ẞcandi vnit ⁊
ꝯiũgit sic ꝙ vna regit aliã. Et dꝛ intellect⁹ cã efficiẽs extrinseca
regimis ꝓ tãto vl' ideo qꝛ intellect⁹ ẽ ex ꝯstructibilia ⁊ eis nõ cõ
iũctus imo intellect⁹ ẽ act⁹ ⁊ forã ꝯiũcta corpi phico vt pȝ. 2. de
aia. Q aũt mõi ẞcandi sint ꝑncipia regimis g̃maticał' intrĩseca
p̃t tali rõne ꝓbari. In q̃libet em̃ ocõne sunt tria vt autoꝛ mõꝝ
ẞcandi deducit scz vox ẞcatũ et modus ẞcandi. Constat autẽ ꝙ
vox nõ p̃t eẽ causa regimis. Al's em̃ ocões eiusdẽ voc' idẽ ha-
berent regimẽ quod ẽ falsum Amor em̃ nomẽ ⁊ amor ꝟbũ non
idẽ hñt regimẽ. Amor nomẽ regit gtm̃ app⁹ vt amor christi re-
demit mũdum: sed amor ꝟbũ regit ntm̃ apteañ ⁊ abltm̃ aptep⁹
mediãte ꝑpõne a vl' ab. vt ego amor a petro. Sic similit ẞcatũ n̄
p̃t eẽ cã regimis qꝛ tũc rect⁹ et obliqu⁹ facerẽt idẽ regimẽ ex q̃ re
ctus ⁊ obliqu⁹ ẞcãt idẽ essentialr: ponũt em̃ in eodẽ p̃dicamẽto
licet modus ẞcandi eoꝝ est diuersus accidentaliter cum rectus
ẞcat absolute et obliquus ꝯnotatiue Q aũt rectus et obliquus
non hñt idẽ regimẽ patet qꝛ rectus regit apteañ a ꝟbo ꝑsonali
vt suppositũ directũ: obliquus aũt regitur a ꝟbo impersonali vt
suppositũ indirectũ. Quare relinquitur ex sufficienti diuisiõe ꝙ
modus ẞcandi est causa regimis g̃maticalis intrinseca: qui aũt
modi ẞcandi requiruntur ex parte dictionis regentis et qui ex
parte ocõnis recte patet in notabili primo et scdo. Causa final'

Ultimo ꝓbant sic ꝙ alexãder exemplificauit de vtõ frustra aũt
hoc fecisset si ꝑ ipm nõ fieret cõceptio. Scda ẽ positio grãmati-
corum qui simplr dicũt ꝙ ꝑ vtm̃ nõ fit cõceptio et ꝓbãt sic. In
cõceptione ꝑsonaꝝ ocõ ꝯcipiẽs dꝫ reddẽ suppositũ ꝟbo sȝ vtũs
nõ põt reddere suppositũ verbo ergo ꝑ vtm̃ nõ fit ꝯceptio ꝑsonaꝝ
Tercia positio grãmaticoꝝ dt ꝙ aliqñ ꝑ vtm̃ põt fieri ꝯceptio ꝑ-
sonaꝝ et aliqñ nõ qd sic declarat qꝛ vtũs p̃t ꝯcipe aliquã tciã ꝑ-
sonam sȝ nõ quãlibȝ qꝛ p̃t ꝯcipere terciã ꝑsonã ꝓnois deriuatiui
qd deriuat a scda ꝑsona ꝓnois ꝑmitiui vt dõ petre et tui socij
orate in q̃ orõne ẽ ꝯceptio: vtũs em̃ qꝛ ẽ scde ꝑsone maiorẽ hȝ cõ
uenientiã et ꝯformitatẽ cũ ꝓnoie deriuatiuo tercie ꝑsone iclu-
dente scdam ꝑsonã sui ꝑmitiui rõe cui⁹ ꝯformitatis grammatici
admittũt ꝙ ꝑ vtm̃ p̃t ꝯcipi talis tcia ꝑsona sed gñalr nõ oĩs: qꝛ
nõ q̃libẽt tercia ꝑsona descẽdit a scda ⁊ isti dicũt h̊ esse de intẽti
one alex. cũ dt ꝑ vtm̃ nõ fit ꝯceptio: si quintus desit idest si non
ordinat cũ tcia ꝑsona sibi ꝯformi sed si ordinat cũ tercia ꝑsona
sibi cõformi tũc ꝑ ipm fit ꝯceptio. Quãuis aũt oẽs iste tres posi
tiones aliqd apparẽtie habeãt. Scda tñ verior ẽ ac dictis gram
maticoꝝ autenticoꝝ plus ꝯformis q̃ dt ꝙ ꝑ vtm̃ nõ fit cõceptio:
tota em̃ materia fundat sup h̊ si vtũs reddit suppositũ vt ãt pro
babit: ꝙ vtũs nullo mõ reddit suppositũ et ergo ꝑ ipm nullo mõ fit
cõceptio. Ad rões ergo prime positiõis dõm ad primã ꝙ scda ꝑ-
sona p̃t cõcipere terciã sȝ nõ oĩs scda ꝑsona qꝛ scda ꝑsona admi-
xta vocatõe nõ p̃t cõcipere terciã et illa impedit rõe vocationis
ne possit reddẽ suppositũ ꝟbo et ergo nõ p̃t ꝯcipere Ad scdam dõm
ꝙ ꝑsona certa et finita põt concipe incertã et infinitã veꝝ est de
illa scda ꝑsona cui nõ ẽ admixta vocatõ Ad terciã ẽ dõm ꝙ ista
petre et tui socij rogate admittit rõe illius nti tu sbintellecti q̃
ntũs faciliter intelligit rõne illius in suo deriuatiuo: ⁊ ideo non
oportet vt exprimat et ergo ista petre et tui socij venite maiorẽ ap-
parẽtiã hȝ q̃ȝ ista petre et ioãnes venite. Ad quartã dõm ꝙ alex
ander exemplificat de vtõ nõ ideo ꝙ ꝑ vtm̃ fieret cõceptio sed
ideo ꝙ in aliqua orõne in qua ponit vtũs si ibi intelligit ntũs
admittit ꝑ conceptionẽ vt declaratũ ẽ et ꝑ h̊ etiã soluit argm̃ ⁊
modus loquẽdi tercie opinionis: tercius itaq̃ȝ modus loquendi
magis ẽ ꝓ scda opinione q̃ȝ prima.

Notandum quarto et vltimo ꝙ

ẞm istas tres opiniones grãmaticoꝝ etiã lr̃a alex. triplr intelli-

c

gitur: et hec coniūctio ſi tripl'r tenet. Primi enī q̄ dicūt ꝙ ꝑ vocatiuū fit conceptio tenent illā cōiunctionē ſi negatiue et volūt
Si quintus deſit id ē vtūs nō deeſt a redditione ſuppoſiti nec etiā deeſt a cōceptione ꝑſonaꝝ. Alij aūt q̄ dicūt ꝙ ꝑ vtm̄ nō fit cōceptio dicūt ꝙ illa cōiunctio ſi dʒ teneri affirmatiue et dicunt ꝙ littera dʒ ſic intelligi: ſi quintus deſit id ē q̄ꝛ ita ē ꝙ vtūs non reddit ſuppoſitū ꝰ ꝑ ipm̄ nō fit cōceptio. Illi aūt de tercia opinione q̄ dicūt ꝙ aliq̄n ꝑ vtm̄ fit conceptio ⁊ aliq̄n nō: dicūt ꝙ ſi dʒ teneri dubitatiue ⁊ ita dicunt alexandrū voluiſſe ſi ita ē ꝙ vtūs nō reddit ſuppoſitum tūc ꝑ ipm̄ nō fit cōceptio: ſi aūt ita ē ꝙ vocatiuus reddit ſuppoſitū tunc ꝑ ipm̄ fit cōceptio. Quare autē alexander hāc difficultatē nō exꝑſſe determinauit. Rō ē iſta q̄a tp̄e alexandri de redditione ſuppoſiti ipſius vtī fuit magna controuerſia et diuerſitas. Alexander aūt ad nullā ꝑtem volēs declinare hāc difficultatē nō determinauit iuxta enī Senece ſententiā. In dubijs nō diffinias ſed ſuſpenſam tene ſententiam. Iſtis notabilibus ſic ſtantibus ꝯclō ſm̄ veritatē locādo ſit iſta.

Cōcluſio prima vtūs nō reddit

verbo ꝑſonali ſuppoſitū. Ueritas huiꝰ ꝯcl'ōis ē de mēte oīm antiquoꝝ grāmaticoꝝ et modiſtaꝝ q̄ de modis ſ̄candi conſtructibilium loquūtur q̄ modi ſ̄candi ſunt principia cōgruitatis regiminis et conſtructionis et pʒ rōnibus. Prima rō. Illō qō dʒ reddere ſuppoſitum v̾bo ꝑſonali dʒ ſ̄care in rōe ꝑncipij ſʒ vtūs nō ſ̄cat in rōe principij igit̄ vtūs ñ reddit ſuppoſitū v̾bo ꝑſonali Maioꝛ q̄ꝛ ſuppoſitū dʒ ſ̄care rē vñ egredit̄ actꝰ v̾bi: actꝰ enī v̾bi eſt accn̄s ſuppoſitū aūt ſ̄cat ſubām mō ſuba eſt cā et principium eſſendi accidentis. Dicit̄ enī. 7. methꝑice. ſuba ē prioꝛ accn̄te natura tp̄e et diffinitione et ſcd̄o ꝑhicoꝝ dr̄ materia cū forma eſt cauſa oīm accn̄tium in ꝯpoſito Minoꝛ pʒ q̄ꝛ vocatiuus ſ̄cat in rōne finis et termini vt pʒ ex eius mō ſ̄candi. In re enī ſ̄cata ꝑ vtm̄ terminat̄ excitatio vel actus excitationis ſ̄catus ꝑ aduerbium vt dād o petre. Actus enī excitationis eſt accn̄s. Accn̄s autē requirit̄ eſſe in ſubiecto mō vocatiuꝰ ſ̄cat rē in q̄ terminat̄ iſta excitatio ꝓbatur ſcd̄o veritas cōcluſionis. Sicut eſt in natura ſic debet eſſe in arte quia ars imitatur naturā ſcd̄o ꝑhicoꝝ ſed in natura ē ita ꝙ omne ens hʒ aliquod proprium ꝰ etiā nominatiuus in arte debet habere aliqō ꝓpriū: ꝓprium autē ntī eſt eſſe ſuppoſitū directū reſpectu v̾bi ꝑſonalis ꝰ hꝰ nō p̄t ꝯuenire

vtō q̄ꝛ ꝓpria paſſio ſolū ꝯuenit vni ſpeciei vt oñdit porphiriꝰ in yſagogis ſuis: ꝓbatur tercio v̾itas ꝯcl'onis. Omne ꝯſtructibile qō reddit ſuppoſitū v̾bo ē rectꝰ ſed vtūs nō ē rectꝰ igit̄. Maioꝛ eſt nota. Minoꝛ patʒ q̄ꝛ rectꝰ regit̄ a ꝑtepꝰ a verbo ex vi nature ſʒ vtūs nō p̄t regi a ꝑtepꝰ ex vi nature pʒ q̄ꝛ iſta ē icōgrua: petre ſis iuſte vt ꝓbatū eſt ante: ꝓbat̄ q̄rto. Illud quod reddit ſuppoſitum dʒ ſ̄care ſuū ſ̄catū abſolute ſine ꝯnotatione aliq̄: ſʒ vtūs nō ſ̄cat ſ̄catū ſuū abſolute et ſimpl'r ꝰ vtūs nō reddit ſuppoſitū verbo. Maioꝛ ē nota et pʒ ex autoribꝰ modoꝝ ſ̄candi. Suppoſitum enī ſ̄cat abſolute. Minoꝛ q̄ꝛ vtūs vltra ſ̄catū nomīatiui importat terminū excitationis vocatiuus enī ſ̄cat rē excitatam vt deductū ē ſuperius. Probat̄ quinto et vltimo. Quia ad oē ſuppoſitū p̄t fieri relatio: ſʒ ad vtm̄ nō p̄t fieri relatio ꝰ vocatiuꝰ nō poteſt reddere ſuppoſitū verbo ꝑſonali. Maioꝛ patet inductiue de ſingulis vt i exemplo ioannes ſcribit et iſte legit ſʒ Minoꝛ ꝓbatur ꝑ priſcianū dicentē ꝙ ad certos caſus p̄t fieri relatō ad vtm̄ minime etiā ꝓbat̄ Minoꝛ ꝑ floriſtā qui dt. Non fit per quintum directa relatio caſum.

Concluſio ſecunda ꝑ Uocatiuū

caſum non poteſt fieri conceptio ꝑſonaꝝ ꝓbatur. In omni cōceptione ꝑſonarum dictio concipiēs debet ſupponere verbo ſʒ vocatiuus non poteſt eſſe ſuppoſitū igit̄ ꝑ vocatiuū non fit cōceptio. Maioꝛ eſt nota et patet inductiue Minoꝛ patet ex concluſione prima.

Arguit̄ primo.

Uocatiuus reddit ſuppoſitum verbo ꝑſonali: igitur ꝯcluſio prima falſa ꝓbat̄ añs: ntūs et vtūs ſunt caſus ſimiles in ꝯſtruēdo ſed nominatiuꝰ a parte ante ꝯſtructus reddit ſuppoſitū ꝰ etiam vocatiuus. Maioꝛ eſt priſciani primo minoris nominatiuus et vocatiuus abſoluti ſunt. i. intranſitiue conſtruunt̄. Dico veruʒ argumentū concludit ꝙ nominatiuus et vocatiuꝰ ſunt caſus ſimiles in conſtruēdo ſed nō ſeq̄tur ꝙ ergo in ſupponēdo quia ntūs ſ̄cat in rōne principij ſed vtūs in rōe termini: etiā iſta ꝯña nō valet hꝰ cōſtruit̄ cū iſto ꝰ regit̄ ab iſto: q̄ꝛ m̄lta ꝯſtruūtur ſimul quoꝝ tn̄ vnū nō regit̄ ab alio vt adiectiuū ꝯſtruit̄ cū ſubſtātio tn̄ adiectiuū nō regit ſubm̄: etiā arguit̄ a ſuperiori ad inferiꝰ affirmatiue ſine diſtributione q̄ ꝯña nō valet: conſtructio enī eſt ſuperius ad regimē vbicūqꝫ enī ē regimē ibi ē ꝯſtructio ſʒ ñ ecōtra.

Arguit scdo. Vtūs reddit suppositū ꝟbo ꝑsonali ꝓbatur sic vtūs ē suppositū igit: probatur: qꝛ sequitur bñ vtūs ē suppositū potētiale igit vtūs ē suppositum. Tenet ꝯña ab inferiori ad superius añs patuit ex nōbili scdo et ē sentētia floriste. Dico ꝙ hec ꝯña nō valet qꝛ nō arguit ab inferiori ad superius sed a dicto ſm qd ad dcm̄ simplr̄ q̄ ꝯña nō vꝫ vñ in sili nō seqt lignū ē ignis in potētia ḡ lignū ē ignis.

Arguit tercio. Vtūs etiā ē suppositū actuale ꝓbat sic: omnis potentia dꝫ reduci ad actū si non est frustra sed vtūs est suppositū potentiale ḡ aliquando erit suppositum actuale. Maior ē aristotelis p̄mo celi. Minor pꝫ ex dictis. Dico ꝙ oīs potentia dꝫ duci ad actū in se vel in alio et sic redditio suppositi licet nō ducit in actū vel ad actum in vtō sufficit tñ ꝙ in ntō vt declaratū ē superius.

Arguit quarto. Vbicūqꝫ ē cōformitas et ꝯuenientia nūeri ꝑsone ꝛ rectitudinis casualis ibi ē redditio suppositi sed int vtm̄ ꝛ ꝟbū impatiui modi scdē ꝑsone est cōueniētia numeri ꝑsone et rectitudinis casualis igit vtūs reddit suppositū ꝟbo. Maior pꝫ inductiue ꝛ pꝫ ex principio cōi grāmatice hec eñ reqrunt ad ꝯuenientiā suppositi cū apposito mō suppositū regit ab apposito. Minor pꝫ in ista. petre lege vbi ꝯstructibilia ꝯueniūt in nūero ꝑsona et in rectitudine casuali pꝫ qꝛ rectitudo casualis cōsistit in isto ꝙ ꝓportionatum appositū sit ꝓportōatū supposito qđ videt ꝯtingē i ꝓposito Dico ꝙ in orōne in qua vtūs ꝯstruit cū ꝟbo impatiui modi nō est rectitudo casus pꝫ qꝛ rectitudo casus exigit ꝙ verbū ꝑsonale habeat ꝓ supposito ꝯstructibile qđ ſcat in rōe p̄ncipij et qđ ſcat absolute et qđ ſcat rē subsistēter primū deficit in vtō qꝛ vocatiuus ſcat in rōne termini vt declaratū ē superiꝰ vnde et hanc dicimus incongruam albus currit qꝛ ibi nō est rectitudo casus eo ꝙ albus non ſcat subsistent sed adiacenter

Arguit quinto. Vtūs reddit suppositū ꝟbo ꝑsonali: ꝓbatur. Omne qđ construit in orōe ꝑfecta aut ē suppositū aut appositū aut determiatō suppositi aut appositi: sed vtūs ponit in orōne ꝑfecta et nō ē appositum nec est determinatio appositi nec suppositi igit vtūs est suppositū. Tenet ꝯña ex sufficiēti diuisione silr maior: qꝛ plura ñ repiunt in orōe ꝑfecta. Minor qꝛ vtūs ꝯstruit in orōne ꝑfecta quia oratio perfecta diuidit in indicatiuā impatiuā optatiuā et coniunctiuā. vt osīdit petrus hyspanus in primo tractatu: sed ꝙ vtūs nō fit appositum nec determinatio appositi nec suppositi notū ē de se. Dico veꝝ argumentū cōcludit ꝙ vtūs cōstruit cū verbo impatiui modi non tñ sub rōne suppositi suppositū enim constructū regit: mō vtūs nō regit nec etiā vbicūqꝫ ē ꝯstructio est regimē vt ꝓbatū ē superius bñ ḡ concedit ꝙ vtūs construit cū verbo nō tñ vt suppositū. Suppositū eñ ſcat in rōe p̄ncipij vtūs aūt in rōe termini vt pꝫ ex modis ſcandi vocatiui.

Arguit sexto. Vbicūqꝫ repit modus inherētis qui terminatur ꝑ modū ꝑ se stantis est redditio suppositi sed in cōstructione vti cū ꝟbo repitur modus inherentis q̄ terminat ꝑ modū ꝑ se stātis ḡ vtūs reddit suppositum ꝟbo. Maior est autoris modoꝝ ſcandi et hꝫ etiā reqrit ad ꝯstructionē suppositi cū apposito vt pōt declarari in ista hō currit. Minor pꝫ in ista petre lege vbi hꝫ ꝯstructibile lege ſcat ꝑ modū inherentis vl' dependētis qꝛ ſcat actū verbalē qui pēdet ad aliud ꝛ ille vtūs petre ſcat subam mō suba subſtat actui ipiꝰ verbi Dico veꝝ argumentū ꝓbat ꝙ vocatiuus bñ construitur cum ꝟbo impatiui modi sed nō ꝓbat ꝙ regit ab eo etiā vtūs ñ ſcat ꝑ modū ꝑ se stantis in ꝓposito vt reqritur in regimine q̄a illud cōstructibile qđ dꝫ regi a verbo ꝑsonali a pte añ dꝫ ſcare ꝑ modum ꝑ se stantis in rōe p̄ncipij vtūs aūt ſcat in rōe termini.

Arguit septimo. Vocatiuus reddit suppositū verbo et regit a ꝟbo: probat sic: vbicūqꝫ est ꝯstructibile dependēs et depēdentiā terminās ē regimē: sꝫ i ꝯstructiōe vti cū ꝟbo ꝑsonali est cōstructibile dependens et dependentiā terminās igit ibi ē regimē. Maior patꝫ ex conditionibus prius dictis que requirūtur ad regimen Minor pꝫ qꝛ verbū ꝑsonale ſcat dependēter qꝛ ſcat actū q̄ est accidēs mō accñs depēdet ad aliud sed vocatiuus ſcat substantiā mō substantia terminat fluxum accñtis. Substantia enim ē subiectum accñtis. Dico verum argumentū concludit ꝙ in constructione in qua vtūs construit cum ꝟbo ꝑsonali ē quedā ꝓportio cōstruendi sicut inter adiectiuum et subm̄ sed nō ꝓbat argm̄ ꝙ vtūs cōstruitur cum ꝟbo in rōne suppositi eo ꝙ vtō nō p̄t competere ratio suppositi vt declaratū est supius nec etiā ad regimē suppositi et appositi sufficit dependentia ꝛ determinatio illius dependentie sed vltra hoc requiritur in supposito modus p̄ncipij quod non est in vocatiuo.

Arguit vltimo. Uocatiuus causat cōceptōem psonarum ergo scda conclusio falsa: pbatur añs. Cuicūqꝫ ꝯuenit ꝓprium: illi et cōuenit subiectum sed orationi in qua vtūs construit cū verbo cōueniūt oēs proprietates requisite ad conceptionē psonaꝝ igit p vocatiuuz fit conceptio. Maior quia propria passio nō derelinquit suum subiectum. Minor patet de ista: tu petre tuiqꝫ rogate. In q̄ cōstructibilia diuersarum psonarum coniūguntur cū coniunctōe copulatiua et pcant diuersa et dictio concipiēs tu ꝯuenit in persona cum verbo ⁊ non dcō concepta vt patet ex diffinitione cōceptionis personaꝝ patet ḡ ꝙ per vocatiuum fit conceptio psonarum. Dico veꝝ argumētuz concluderet si vtūs posset eē dcō concipiens ad dcōnem eā concipientem non absolute sufficit conuenire cū verbo in psona sed vltra hoc presuppositiue reqri tur qd̄ regatur a verbo mō vocatiuus nō potest regi a verbo vt probatum est superius quare concludit ꝙ per vocatiuum nō fit concepto personarum.

De Conceptione generum.

Ut personarum generum conceptio fiet
Adiectiua tenet generis conceptio masc̄ꝫ
Femineum recipit et neutruz: nec retrouerte
Hic vxorqꝫ thoro sunt iuncti mente remota
Sunt domino grati virgo cuz virgine iuncti
Bos et iumentum sunt ad presepe ligati
Neutraqꝫ femineis tanquā cōcepta videbis
Per vim sunt leges et plebiscita coacte

Hoc etiam sepe facias in distribuente
Pronus vterqꝫ iacet de paride dic helenaqꝫ

Utrū Alexandri de Cōceptiōe

generum determinatio in littera sit sufficienter assignata. Pro intellectione questionis mote

Notandum est primo. quia in questione precedenti dictū ē ꝙ penes nūeꝝ et casum fit conceptio ne scientia de conceptiōe et determinatio sit insufficiens oportet ostendere quid sit conceptio numeroꝝ silr̄ conceptio casuum. Pro quo notandū ꝙ conceptio numeroꝝ dupliciter fit. Uno modo sine vitio ⁊ improprietate vt quando duo tercie psone singularis numeri cōiunguntur p coniunctionem copulatiuā et copulatim tentaz respectu verbi pluralis numeri: vt dñs et seruus pcantur: et h̄ oro est simpliciter congrua ꝙ geminatū singulare p coniunctionez copulatiuam et copulatim tentā equipollet plurali. Aliomodo fit conceptio numeroꝝ cum improprietate et vitio qñ scꝫ dictio singularis numeri concipit dcōnem pluralis numeri vt totum aggregatū supponit respectu verbi pluralis numeri vt h̄ homo et asini currūt et describit cōceptio numeroꝝ sic. Est duoꝝ cōstructibilium vel pluriū mediante coniūntione copulatiua vel aliquo ei equiualente vel mediante illa prepositione associatiā cum: respectu alicui⁹ verbi qd̄ hꝫ disconuenientiā cū vno illoꝝ vel cum ambobus in numero mediata associatio. exemplū pmi vbi discōuenit vnū cū ambobus in numero vt dñs ⁊ seru⁹ precantur: exemplū vbi discōuenit cū vno dñs ⁊ serui precantur ⁊ per hoc patet etiā vitium in conceptione numeroꝝ. Ratio aūt excusans gn̄alis est eadē sicut dictum est ante. Specialis autē vt vnus et idem actus verbalis fm̄ speciē significaretur inesse diuersis rebus vt patet in ista dominus et fui pcant. Rō autez huius quare alexander nō ponit conceptōnē numeroꝝ q̄ alex. posuit has figuras que semper fiunt cū vitio et incongruitate modo conceptio numerorum nō semper fit cum improprietate: et vitio vt dictū est superius in notabili. Sequitur corollarie ꝙ alexander non posuit conceptionem numeroꝝ explicite tamen implicite eam nō pretermisit Conceptio autē casuū describit sic

Est pluriũ suppositoꝝ quoꝝ vnũ est obliqui casus mediãte illa ꝓpõne cum respectu alicuius tercij vl' ṽbi vel nois adiectiui cũ vno illoꝝ se conformãtis quo ad ꝓprietatẽ casualẽ mediata associatio: exemplũ primi petrus cum paulo regnãt vbi fit respectu verbi: exemplũ scdi: video viꝝ cũ muliere albos. Multi tñ grãmaticoꝝ dicunt ꝙ conceptio casuũ nõ ẽ ponẽda. Dictũ est enĩ ante et probatũ ꝙ vna tercia ꝑsona nõ cõcipit aliã q: vna ꝑcat ita incerte sicut alia mõ si cõceptio casuũ esset ponẽda vna tcia ꝑsona conciperet aliam: primũ tamẽ est cõmuni⁹ ꝙ ꝯceptio casuum sit ponenda et isti dicunt similiter qui eã ponũt ꝙ lz alex. nõ posuit eam expꝛsse tamen implicite eã nõ negauit.

Notandum scdo: ꝙ Conceptio

generꝫ describiť sic. Est duoꝝ sbstãtiuoꝝ diuersoꝝ generꝫ diuersas vl' tãq̃ diuersas res ꝑcãtiũ mediãte ꝯiũctiõe copulatiua vel aliq̃ ei equalẽte respectu dcõnis adiectiual' plis nũeri ꝯformãtis se in gñe cũ dcõne cõcipiẽte et nõ concepta mediata ⁊ ꝑmissiua associatio. Cuius diffinitionis declaratio sufficienť põt habere ex ꝑcedentibus. Vitiũ aũt in ꝯceptione generꝫ ẽ discõueniẽtia vnius substãtiui cũ adiectiuo in gñe: vt vir et vxoꝛ sunt iuncti vbi dcõ cõcepta scz vxoꝛ discõuenit cũ isto adiectiuo ꝑticipiali iuncti in genere. Rõ aũt excusans ẽ duplex gñalis et specialis. Generalis est triplex scz breuitas metrũ ⁊ melioꝛ vel firmioꝛ memoria vt dictũ ẽ circa appõnem. Rõ aũt excusans specialis ẽ vt vnũ et idem accñs ꝑ adiectiuũ importatũ scdm speciem ꝑcareť inesse diuersis rebus vt pz in ista vir et vxoꝛ sunt iũcti vbi coniunctio matrimonij ꝑcatur inesse viro et etiã mulieri.

Notandũ tercio: ꝙ ex Littera

alex. eliciũtur tres regule quib⁹ hz fieri ꝯceptio gñm. Prima dictio masculini generis apta nata ẽ cõcipe dcõnem fei gñis mediante ꝯiũctione coplatiua respectu adiectiui ꝯformãtis se ĩ gñe cũ dcõe ꝯcipiẽte ⁊ nõ cõcepta vt vir et vxoꝛ sť iũcti. Scda regla dcõ masculini gñis apta nata ẽ ꝯcipe dcõnez neutri gñis mediãte ꝯiũctõe coplatiua respectu adiectiui plis nũeri qd ꝯforat se ĩ gñe cũ dcõne cõcipiente et nõ cõcepta vt bos et iumentũ sunt ad ꝑsepe ligati. Tercia regula dcõ feminini gñis apta nata est concipe dcõnem neutri⁹ gñis mediãte cõiunctione copulatiua vl' aliq̃ ei equalẽte ꝛspectu adiecti plis nũeri ꝯformãtis se ĩ gñe cũ dcõe ꝯcipiẽte ⁊ n̄ ꝯcepta vt leges et plebiscita sť coacte ꝑ vim.

Unde lex ẽ statutũ gñaliter oẽs concernẽs q̃ sunt capaces illi⁹ statuti vt diligere deũ ex toto corde ex tota aĩa et ex totis virib⁹ vt pz deuť. 6. 7. 11. Sed plebiscitũ est statuũ nõ ꝯcernẽs omnes hoies sed aliquã certã cõitatẽ: et dť plebiscitũ q̃si scia plebis vel statutũ ad plebem ꝑtinẽs. Rõ aũt isti⁹ quare masculinũ ꝯcipit femininũ et neutrũ est ista q: dcõ cõcipiẽs dz esse dignioꝛ dcõne cõcepta ex quo dcõ concipiẽs agit in dcõnem conceptã: oẽ aũt agens nobili⁹ ẽ passo tercio de aĩa: masculinũ aũt gñs ẽ digni⁹ q̃z femininũ et neutrũ. Q: masculinũ gñs sit dignius q̃z femininum pz q: masculinũ ꝑcat sub ꝓprietate actiua femininũ aũt sub ꝓprietate passiua mõ actiuũ est digni⁹ passo: ꝙ aũt masculinuz sit dignius q̃z neutrũ: pz q: masculinũ ꝑcat aliq̃d positiue: neutrum aũt ꝑcat priuatiue mõ positiuũ dignius ẽ ꝑuatiuo: sic silr ꝑt dici de genere feminino respectu neutrius.

Notandum quarto et vltimo.

Q: conceptio generꝫ ẽ duplex scz explicita ⁊ implicita siue formalis et virtualis. Cõceptio generꝫ explicita vel formalis ẽ vbi dcõ concipiẽs ⁊ ꝯcepta ambe expꝛsse ponũtur vt vir et vxoꝛ sũt iũcti. Alia aũt ẽ ꝯceptio implicita ⁊ est qñ dctõ ꝯcipiẽs ⁊ ꝯcepta nõ expꝛsse ponunť sed in aliqua alia dcõne includunť vt h̃ vterq̃ iacet ꝓnus vbi dcõ concipiẽs et cõcepta nõ expꝛesse ponuntur sed in ista dcõe distributiua vterq̃ includunť q: valet tm̃ paris et helena iacent ꝓni vbi dcõ masculini gñis scz paris vl' petrus concipit dcõnem feminini generis scz helena. De conceptione generũ iplicita est ista rl'a. Dictio distributiua ꝓ duab⁹ vl' pluribus dcõnibus quaꝝ vna est masculini et alia feminini generis causat conceptõem generꝫ implicitã vt vterq̃ iacet ꝓnus q̃ vz istam petrus et helena iacent proni. Non est autẽ intelligẽduz ꝙ hec oratio pron⁹ vterq̃ iacet ꝑm se vt sonat in verbis esset incongrua q: in ea ṽbum hñs vim verbi substantiui regit similes casus ante et post sed vult ꝙ ẽ oratio incõgrua ⁊ ꝯceptoria quãtum ad resolutionẽ et equalentiã valet em̃ istã paris cũ helena iacet proni et hec est oĩo conceptoria et q̃dã dicũt ꝙ in textu dz poni paris q: ꝓpter paridẽ q̃ rapuit helenã troia desolata et destructa est cõiter tamen in lr̃a legiť petro vtrũq̃ bñ sed ꝑmũ cõuenientius. Istis notabilibus sic stantibus est.

Cõclusio responsalis Determi-

natio alexandri de conceptione generum ē sufficient in littera assignata patet conclusio ex his que dicta sunt.

Arguit᷑ primo. Conceptio geneꝝ nō fit sicut cōceptio ꝑsonarum igit᷑ litera falsa probat᷑ antecedēs qꝛ conceptio geneꝝ fit inter dcōnes eiusdez ꝑsone et fit respectu adiectiui. Cōceptio aūt ꝑsonaꝝ fit inter diuersas ꝑsonas et respectu verbi: igitur. Tenet ꝯña qꝛ aduerbiū similitudinis denotat cōuenientiā aliquoꝝ omnimodā. Maior patet in isto exemplo vir et vxor sunt iuncti vbi dcō concipiēs scʒ vir et dcō concepta scʒ vxor sunt eiusdē ꝑsone qꝛ tercie et ibi ponit᷑ h̄ adiectiuū iuncti. Minor patet in isto exemplo ego ꝛ tu damus vbi dcō concipiēs ē prime ꝑsone et dcō cōcepta tu scd̄e ꝑsone et fit respectu verbi. Dico veꝝ argumentū concluderet si hoc aduerbiū vt: in litera positū diceret oīmodā similitudinē vl' conuenientiā sed debet dicere aliqualē vult ꝙ alexander ꝙ aliq̄ est similitudo inter conceptionē geneꝝ et ꝑsonaꝝ sʒ nō oīmoda et ē similitudo hec qꝛ sicut cōceptio ꝑsonaꝝ fit inter dcōnes diuersarum personaꝝ sic cōceptio geneꝝ fit inter dcōēs diuersoꝝ generum differentia autem ē dicta superius.

Ar᷑ scdo. Alexāder iꝑtinenter determinat de ꝯceptiōe geneꝝ ꝓbatur sic: h̄ soluʒ debet fieri deteriatō de figuris q̄ respiciūt regimē nti: Sʒ h̄ nō fit i ꝯceptōe gñm. igit᷑ Maior quia h̄ ē capitulū nti et p ꝯñs in eo dʒ̄t determinari figure he q̄ respiciūt regimē nti. Minor patet qꝛ cōceptio generū fit inter adiectiuū et subm mō adiectm̄ nō regit subm nec econuerso vt ꝓbatū ē añ. Dico veꝝ argumentū cōcludit ꝙ loquēdo absolute de cōceptione geneꝝ nō in ꝯꝑatione ad conceptionez ꝑsonarum tūc de cōceptione geneꝝ determinatio q̄danmō eēt imꝑtinens sed qꝛ conceptio gñm h̄ considerat᷑ vt hʒ ꝯuenietiā ꝛ differentiā cū conceptione ꝑsonaꝝ recto ordine h̄ de ipa determinatur. Simile em̄ (vt pʒ primo de aīa) cognoscit᷑ simili: recte post determinationem de conceptione personarū hic determinatur de conceptione generum.

Arguit᷑ tercio. In isto exemplo virgo cū ꝩgine iuncti non est conceptio generuʒ igitur: ꝓbatur añs. In cōceptione gñm dʒ̄t esse dcōēs diuersoꝝ geneꝝ h̄ nō ē sic: igit᷑ Maior ē nota ex diffinitione conceptiōis generum. Minor pʒ qꝛ tā dcō concipiēs ꝙ̄ cōcepta sunt eiusdē generis patʒ qꝛ rectus ꝛ obliquus sunt eiusdē generis vt in plurimum modo virgo ē generis cōis ꝙ etiā obliquus scʒ virgine. Dico veꝝ argumentū concludit si in ꝑdicta oratione dcō concipiens scʒ virgo caperet᷑ absolute in exemplo ꝑdicto mō virgo in nominatiuo capit᷑ in masculino gñe tm̄: ꝓ sancto ioanne: virgine aūt in obliquo capit᷑ in feminino gñe tm̄ ꝓ ꝩgine gloriosa maria ꝛ sic masculinū cōcipit femininū dcō em̄ cōis gñis pt accipi qñq; in masculino qñq; aūt in feminino.

Arguit᷑ quarto. In isto exemplo ꝩgo cū ꝩgine non est conceptio generū: igit᷑ ꝓbatur sic min⁹ dignū nō ꝯcipit magis dignū sʒ h̄ min⁹ dignū cōcipet magis dignū igit᷑. Maior pʒ ex declaratis. Minor qꝛ h̄ dcō ꝩgo ꝯcat sctm̄ ioānē sʒ hec dcō ꝩgine ꝯcat ꝩginē gloriosam mariā: mō virgo gloriosa maria dignior fuit sancto ioāne. Dico verum argumentū concluderet si dignitas ꝯstructibiliū debēt attendi simpl'r ex ꝑte rerum ꝯcatarum sed dʒ poti⁹ attendi rōne modoꝝ ꝯcandi ꝯstructibiliū mō h̄ ꝯstructibile ꝩgo in predicta oratione hʒ modū ꝯcandi digniorē ꝙ̄ virgine patet qꝛ ꝩgo ꝯcat sub proprietate actiua sed ꝩgine sub proprietate passiua modo proprietas actiua est dignior passiua.

Arguit᷑ quinto. Constructibilia in conceptōne generum non ꝯcant diuersa ꝓbatur in ista oratione: petr⁹ et sua reuerentia sunt honesti i qua oratione dcō concipiēs petrus et dcō cōcepta scʒ sua reuerentia ꝯcant idē ꝓbatur qꝛ petrus ꝛ sua reuerentia sunt idē ꝓbat᷑ quia accidens et subiectū numero sunt idē primo topicoꝝ mō illa q̄ numero sunt idem maxime idemptitate sunt idem vt patet .5. metaph̄ice. Dico licet in ista petrus et sua reuerentia sᷓ honesti constructibilia non ꝯcant diuersa materialiter et numero tamē ꝯcant diuersa formaliter qꝛ accn̄s ꝛ ſbiectū sunt diuersa formal'r dr̄ em̄ .1. ph̄icoꝝ. Accn̄s et ſbiectū si sunt duo sunt. Alij āt dicūt ꝙ licʒ in predicta oratiōe constructibilia non significāt diuersa tamen ꝯcant tanq; diuersa.

Arguit᷑ sexto. Ex littera Alexandri sequitur falsum igitur probatur: quia sequitur ꝙ in conceptione generum deberēt poni plura adiectiua qꝺ est falsum: probatur sequela et ex textu cum dicit. Adiectiua tenet generis. Dico ꝙ in littera committitur vna figura que dicitur Alleotheca que habet fieri quando numerus ponit᷑ ꝓ numero vel casus ponit᷑ ꝓ casu ꝛ sic h̄ ponit᷑ nūerus pl'is ꝓ singulari.

Ar septimo. Alicubi est conceptio generū et tñ ibi nullū ponitur adiectiuuz patet in ista oratione ioannes et katherina sunt duo reges q̄ videt̄ esse cōceptoria et tamen ibi nullū ponit̄ adiectiuū. Nō duo pz qꝛ duo reddit suppositū verbo ꝙ nō ē adiectiuū. Tenet ꝯña qꝛ adiectiuum nō reddit suppositū ꝟbo: añs pz in ista oratione duo sedēt Dico ꝙ in p̄dicta orōne nō est cōceptio generꝫ ſz ē simplr̄ ꝯgrua Et dico ꝙ hoc nomē reges ponit̄ pticipialiter ꝓ regnātes et sic p̄dicta orō vz tm̄ ioānes ⁊ kateria sꝫ duo reges .i. duo regnātes.

Arguit vltimo. In ista oratione: pronꝰ vterqꝫ iacet nō ē conceptio gñm: igit̄: ꝓbatur oīs cōceptio generꝫ includit aliqđ vitiū: ſz in ista orōne ꝓnus vterqꝫ iacet nullū ē vitiū igit̄. Maior est nota Minor pz qꝛ in ista vterqꝫ iacet pronꝰ ꝟbum hñs vim verbi substātiui scꝫ iacet regit similes casus ante et post vnde ista valet tm̄ vterqꝫ in iacēdo est pronus vel lasciuus. Dico verꝫ argumētū ꝯcludit ꝙ in ista oratione vterqꝫ iacet pronus nullū est vitiū quo ad vocem et primariā considerationem sed quātum ad resolutionem bene ibi est vitium et incongruitas et conceptio generū implicita et resoluitur petrus et helena iacent proni.

De Prolepsi.

Disiungit regimē quod iunxerat añ ꝓlēpsis
Hi metuunt: alius dños: aliusqꝫ magistros

Utrum littera Alexandri de ꝓlempsi sit bene assignata. Pro intellectione littere.

Notandum est primo. Q̄ prolempsis est duplex q̄dā ē locutionis et ē constructio in q̄ p̄mittit̄ multitudo grāmaticalis respectu verbi vel adiectiui sub cōformitate accñtiū grāmaticaliū et postea fit subiūctio dcōnū importantiū ptes illiꝰ multitudis etiā sub cōuenientia accñtiū grāmaticaliū exem̄ de adiectiuo q̄tuor hoīes sunt colorati isti duo albedine isti duo nigredine exemplū de verbo homines currūt illi ⁊ viennā illi cracouiā et de tali hic nihil ad propositum. Alia aut ē ꝓlēpsis constructionis

tum. Añs equiuocū sepe ponit̄ in oratione et tūc añs capit̄ pro vno ſcato et relatiuū refert ipm̄ in alio: vt in exemplo p̄dicto ħ añs manus qđ ē equocū capit̄ ꝓ potestate diuina q̄ nos creauit et relatm̄ q̄ refert illud añs ꝓ manibꝰ corpalibus xp̄i q̄ sꝫ crucifixe. Uitiū vl' improprietas ē diuersa ſcatio añtis et relatiui q̄ tñ dñt ſcare candē rē. Rō excusans qꝛ in vno añte includūt̄ plura ſcata et ꝙ añs p̄t stare ꝓ vno ſcato et relatiuū p̄t referre añs ꝓ alio vñ ħ nomē manus ē equiuocū. Primo em̄ ſcat partē hoīs et sic dꝛ tercio de anima manus ē organū organoꝛū. Scđo manus ſcat potestatē vt etiā herodes misit manū ⁊ ꝯprehēdit petꝝ Postea alexander ponit. Decimū impedimentū cū dꝛ. Et numerum mutat: hominē diuina potestas plasmat eosqꝫ marem factor creat et mulierē: et vult tale documentū. Añs et relatiuū sepius disconueniūt in numero vt in exemplo predicto vbi añs hominē est singularis numeri et relatm̄ eos est pluralis numeri. Uitiū est discōuenientia añtis et relatiui in numero. Rō excusans est cōueniētia añtis et relatiui in ſcato añs em̄ hominē qꝛ ē vl'e et p ꝯñs ꝯtinet multa qꝛ vl'e ē vnū in multis ⁊ vnū de mltis ⁊ ex ꝯñti etiā posuit relatm̄ eos in plurali nūero quod signiſcat multa. Postea alexander ponit. Undecimū impedimentū cū dꝛ. Inuenies positū sine p̄cedēte relatum. Ipsa petēda mihi ūrno de pellice dixit. Flens magdalena querit si sustulit illū. Et ē documentū tale. Relatm̄ sepius ponit̄ sine añte expsse posito et hoc fit duplici de cā vt dꝛ ioannes monachi aut cā indignatōis et ire vt in primo exemplo: aut causa amoris obticēdi vt ī scđo Improprietas ē positio relatiui sine añte. Añs em̄ et relatm̄ sunt correlatiua mō posito vno correlatiuoꝛū etiā dꝫ poni aliud. Rō excusans ē abilitas intelligēdi añs in relatiuo et sic aliq̄ dicunt ꝙ ħ ꝯmittit̄ eclipsis. Aalexander ponit. Duodecimū impedimētum relatiui et añtis cū dꝛ. Indiffinite p̄cedēs siue relatū. Sepe locas nullū designās inde locatū. Cuncta timēt hominē qꝛ presidet ipe creatis: et ē ħ sepiꝰ in oratiōe vbi tā añs ꝙ ꝯñs ponit̄ sic ꝙ nullū illoꝝ ſcat certū ſcatū et dꝛ ioannes monachi ꝙ tūc antecedens et relatiuū supponūt cōfuse tantū quia nec antecedēs nec consequēs verificant̄ ꝓ cero supposito. Improprietas vel vitium est quia antecedēs et relatiuū debent ſcare aliquā rē determinatam ex quo construunt̄ cū verbis significantibꝰ actū mō actus sunt suppositoꝝ primo methice. Ratio aūt excusans ē conuenientia antecedētis et relatiui in ſcato. Antecedēs em̄ ē vl'e

et tale ſcat vl'iter et confuſe ſic etiaʒ relatiū. Poſtea ponit Tredecimum impedimentum cum dt. Et pſonalē pmutat ꝓprietatem. Ut domino benedic aqua q̄ ſup celos extat. ⁊ ē īpedimētū hoc. Antecedens et relatiuū ſepius diſcōueniūt in pſona vt in exemplo pdicto: h añs aq̄ ē vtī caſus et ſcđe pſone et relatiuum q̄ ē tercie pſone. Uitium et improprietas ē diſcōuenientia añtis et relatiui in pſona. Nō excuſans q: antecedēs et relatiū ſcant idē lʒ ſub diuerſo mō. Jllud eñ quod ſcat antecedēs pmarie h relatiū ſcat ſcđarie. Seq̄r corollarie pmo ex lr̄a q ad vtm̄ p ſe n̄ fit relatio vnde dt floriſta. Nō fit p q̄ntū directa relatio caſum. Nāq; vtm̄ nunq̄ ſcit hr̄e relatū. Seq̄r corollarie ſcđo q in iſtis exemplis vgili q̄ ſcripſiſti eneida viuis memoria Jtē criſte fili di viui q̄ natus ē de maria. Jtē in illa gaude maria vgo q̄ cūctas hereſes ſola interemiſti. Jtē in illa benedictus dominus q̄ ſedes ſup cherubin n̄ fit relatio ꝓprie ad vtm̄ ſed poti⁹ ad ntm̄ illi⁹ vti patet q: relatiua carent vtō. Ultimo alex. ponit Ultimū impedimentum ꝯ naturā relatiui et antecedētis cum dt. Nō des ad vocē q̄nq; relata ſed ad rem. Noīs: bona gens deus eſt ꝓtector eoꝝ et eſt h impedimentū. Relatiū ſepe refert ad ſcatum antecedentis et nō ad vocē antecedentis vt in exemplo pdicto hoc relatiuum eoꝝ nō refert ad h antecedens bona gens q: diſcōuenirent lʒ refert ad añs ſm ſcatū ſuū vt ſcʒ ad ly hoīm vʒ eñ pdicta oro tm̄ bona gens ē ſcʒ viri et mulieris de⁹ ē ꝓtector eoꝝ ſcʒ hoīm. Jmproprietas ē q: antecedens et relatiuū diſcōueniūt in numero et etiā relatiuum dʒ referri tā ad añcedēs ſm vocē q̄ ſm ſcatum quod h nō fit. Nō excuſans ē cōuenientia ſcationis antecedentis collectiui ſingl'aris numeri cū relatiuo plis nūeri Jn noīe enim collectiuo ſcant plura dt enim iohes ianuenſis. Nomen collectiuum ē qđ in ſingulari numero ſt plura vt gēs pp'ls.

Notandum quarto et Ultimo.

Alex ponit impedimēta ꝯ q̄ntā regulā grāmaticalē q̄ ē q demōſtratiuū et ſuū demōſtrabile debent ꝯuenire in trib⁹ ſic̄ adiectiū ⁊ ſubm in nūero ī genere ⁊ in caſu: vt iſte hō ⁊ ꝯ iſtā regulā alex. ponit īpedimēta duo: pmū tenet ſe ex pte ſcati: ſcđm tenet ſe ex pte ꝯformitatis pmū tāgit cum dt. Jmpſonalis ſit demōſtratio ſepe. Sal mōſtrās dt: te miſit aq̄s elizeus. Pro q̄ ſcim dmr̄atio ē duplex q̄dā pſonalis et ē quādo res demōſtrata ſubiacet et pſens ē viſui vt iſte hō dmōſtrādo hoīem pſentē Alia aūt ē demō

q ꝯiūctio cōiungit ſil'es caſus q̄ ad vocē lʒ diūſos q̄ ad ſcatum vt hō ⁊ aſinus currūt. Seq̄r corollarie q h nō ē ꝯdictio ꝯiūctio cōiūgit diuerſa igr̄ n̄ ꝯiūgit ſilia pʒ q: diūſitas refert ad res ſcatas lʒ ſilitudo q̄ ad voces contradictio autem debet fieri ad idē vt patet primo periermeniraum.

Fiet aſinbaſma ſine recto clauſula plena
Me tedet vicij: placet illa iura teneri
Queſtio fit: ſi fiat in his cōſtructio duplex
Huic placet eſſe ꝓbo: nobis placet eē pitos
Jungere cōſimiles debet coniunctio caſus
Quā niſi pterq̄ ſimilem retinēt ſibi formam
Actum ſiue pati ſignare gerundia poſſunt
Atq; ſupina p h datur his cōſtructō duplex
Si tñ a verbis veniant ſignantibus actum
Hec delectatur in ſpectando quaſi pulcra
Hec gerundiuis que ſum gerit: eē videtur
Queſtio: ſi triplex illis conſtructio detur
Preſbyter eſſendi cauſa vis clerice radi
Militis eſſendi cauſa precor arma parari

De impedimentis.

Essendi regem causa me posco iuuari

Infinitiuo primum distingue supinum

Atq3 gerundiuis primis suprema supina

Sic iungā verbo:p quod motum tibi signo

Utrum Littera alexandri In-
cipiendo ibi. Fiat asinbasma vsq3 ibi. Fiat de voce sermo qñq3
per illā. sit bene posita. Pro intellectione littere.

Notandum est primo. Qz cōstructio fm
priscianū scd̄o mi-
noris est triplex. Prima dr̄ sinbasmatica ⁊ ē ↄstructio in q̄ ntūs
construit̄ cum v̄bo intrāsitiue vt hō currit: et dr̄ a sin quod ē con
et basis fundamētum q̄si cum fundnmēto qz suppositū ⁊ apposi-
tum sunt fundamentū ↄstructionis cuius rō ē ista. Sicut ē i na-
tura sic ē in arte sed in natura materia cum forma ē fundamētū
totius esse ergo etiā in arte ↄstructio suppositi et appositi ē fundamē
tum totius constructionis. Maior ē aristotelis scd̄o phicoꝝ ars
imitat̄ naturā. Minor ē nota qz ex actu et potentia fit vnū p se
vt pz nono meth: cc: mō materia ē potentia forma autem actus.
Suppositum autē in arte habet se vt materia et appositū vt forma
q̄re ↄcludit̄ q ↄstructio suppositi cum apposito ē fundamētū con
structionis. Scd̄a ↄstructio est parasinbasmatica et ē cōstructō
v̄bi cum obliq̄ a pte post vbi scz denotat̄ fieri trāsitio de vna p-
sona in aliā vt ego diligo petrum et dr̄ a para quod ē iuxta ⁊ ba
sis fundamētum q̄si iuxta fundamentū talis eñ ↄstructio non
habet oīa q̄ reqrunt̄ ad orōnem pfectā qz licet habet v̄bum pso-
nale tñ nō habet suppositū. Tercia ↄstructio dr̄ asinbasmatica:
et ē ↄstructio v̄bi impsonalis cum obliquo a pte añ vt ioānis in
terest currē: et dr̄ ab a qd̄ ē sine et basis fundamētum q̄si sine fun
damento qz nō habet fundamēta ↄstructōis qz nec v̄bum pso-
nale nec ntīm. Primam ↄstructōem stoici vocabāt dignas. Se-
cundā vocabāt minus dignas sed terciam vocabāt indignas
eo q sunt sine recto et v̄bo psonali. Postea alexander in textu
mouet vnum dubiū vtrum iste orationes. Huic placet esse pbo